

שלמה לא חטא

1. עין איה / שבת ב / פרק חמישי / עא.

א"ר שמואל ב"נ אר"י, כל האומר שלמה חטא אינו אלא טועה, שנאמר "ולא הי' לבבו שלם עם ד' אלהיו כלבב דוד אביו", כלבב דוד אביו הוא דלא הוה, מיחטא נמי לא חטא.

המלוכה, בראשית יסודה, צריכה שתכלול בכחה את כל הצריך להיות נצמח אח"כ להנהגה השלמה לאומה לדורותיה. והנה, באדם יחיד, עיקר הלב הוא הרגש או הדעת המעשי, שאע"פ שא"א שיהיה שלם בתכלית השלימות כ"א באופן שלא יחסר עמו בכח שום נטיה ושום הרגשה, מגדול ועד קטן, מטוב עד רע, מ"מ אין שבח ההרגשות הלביות שיצאו מן הכח אל הפועל ההרגשות הרעות, כ"א שיהיו בכח כדי שיוכל הכח המעשי להשתמש בהם לשעתם, וגם להוציא מן הכח אל הפועל את העז המוסרי הגדול הפנימי בהתגברו עליהם בשכל ויושר לבב, לא כן היא שלמות השכל שאל המוח החושב, הוא גם הוא צריך להיות כולל הכל, ונזר המלוכה הכוללת צריך להקיף כל הסדרים, כל הנתיבות והמחשבות שבחכמה היסודית ברומה ועומקה, כדי שתהיה החכמה המעשית של ההנהגה שלמה מכל צדדיה. אבל החכמה, היא לא תוכל להסתפק במה שיהיו הנתיבות הרעות רק בכח נמצאים בכללותה, כי איכה זה תשלול אותם ותברר החלטת אפסותם בטרם הוצאו אל הפועל. ע"כ, שלמות החכמה הכוללת, היא מוציאה אל הפועל את כל הדרכים, את כל ארחות החיים, כל אורן של ישראל וחכמת אלהים חיים המופיע עליו ברוחו, וכל חכמת בני קדם וחכמת מצרים, ובהוצאתם אל הפועל בגילוי ובבירור, רק אז יצטרפו סיגיהם, ואז יכנעו אל הטוב האור והאמת ותתיסד ההנ [ה] גה המעשית ביסוד אמת וקיים לעד.

1. דוד ושלמה, שהנם היסודות לממלכת ישראל לעד, כוננו כל אחד מהם את יסודו המיוחד. דוד, נעים זמירות ישראל, קבע את הלב, את הרגש העליון, הרוח הנשגב, רוח הקודש הכוללת, השורה על ישראל ועל מלכותו.
2. ושלמה בא אחריו, ליסד את החכמה הכוללת, חכמת ממלכת ישראל, חכמת שלמה.
3. כשגברה פעולתו של דוד היתה עמה שלמות הלב, מפני שאין צורך כלל להיות מתגלה בלב בלתי הטוב הקדוש והישר, ומה שהוא מעוות ורע, אם הוא בכח, זה עזו ותקפו של הטוב שהוא נשאר טמון וכבוש ומשועבד אל הטוב והקדוש בתכלית.
4. אבל החכמה, היא מוכרחת להיות מתפרשת, להיות אל הפועל מוציא [ה] כל רעיון וכל מחשבה, ולברר את הטוב והאמת אפילו ע"י כלל צללי הרע והשקר.
5. ע"כ היה צריך להמצא בלבו של שלמה פיתוח מיוחד גם לכל מה שאינו שלם, לכל מה שהוא ההיפוך מהאור והטוב, והאור והטוב מתגבר הוא והולך בהראותו את עוזו ואמתו, להסיר כל סיג וכל דעה נשחתה וכוזבת.
6. ע"כ, אם לא היה לבבו שלם עם ד' כלבב דוד אביו, זאת היתה מדתו, מדת החכמה הצופיה רעים וטובים.
7. ואם היה הלב בתכלית השלימות והזיכוד לפי קוטן כחן של בני"א, לא היה אפשר להיות יוצאים על ידו לאור כל המחשכים, כדי להאיר במקומם ולגרשם ע"י האור המתרבה מאור חכמת אלהים אשר בקרבו, הנשאבת ממקור יסוד הממלכה האלהית, כלבב דוד הוא דלא הוה, אבל מיחטא לא חטא.

2. עין איה ברכות א עמוד 30

סט. מנין שאין מרצין לו לאדם בשעת כעסו, שנאמר פני ילכו והניחותי לך, א"ל הקב"ה למשה המתן עד שיעברו פנים של זעם ואניח לך.

הורנו, שכל המדות שחקק השי"ת בטבע האדם ונפשו, אין בהם אחת שתהי' רעה בהחלט, עד שהיתה טובה לנפש בהיותה נעדרת. כי הפועל הטוב פעל הכל לטוב, רק צריך שישתמש בכל אחת כשעתה וכמדתה. מזה יצא שאין לדחוק, אפי' המדה הרעה, יותר מדאי, באופן שלא לתן לה שום מקום. כ"א מקומה המצומצם ראוי לתן לה, ולהשתדל לתקנה. ע"כ בשעת כעסו אין מרצין לו לאדם, שהאדם השלם ג"כ אפשר שיכעוס. ע"כ צריכה מדת הכעס להמצא, וראוי להרצות מיד, אבל לאמר שלא יהי' אל הכעס שום מקום, מורה כאילו כח נברא בנפש להרע, זה לא ניתן להאמר... ומכוון כפי מדת השלמות הראוי להאדם המעלה, יסד המנהיג העליון ית' בהנהגתו הכללית, שישנם כוחות שתכליתם דומה בכלל הבריאה, כתכלית הכעס באדם.

3. ספר מגדל עז ליעב"ץ - בית מדות - עליית האמונה

... אין רוע במדת הכעס ולא פחיתות וגנאי, כשישתמש בו כהוגן, אכן במקום ובענין הראוי הוא מחויב כמ"ש בס"ד. וכן הדבר בכל המדות כי בכולם יש טוב ורע מעורב, וצריכין בירור היטב הדק להפריד הטוב מן הרע שבהם, ולא יתחלפו להקרא טובות או רעות אלא בבחינת איזה יותר נוטה לטוב, ובמה שבה חלק גדול מהטוב ומעט מהרע, והאחרות שכנגדן יקראו רעות בנטותן יותר לרע, ובהיות בהן שעור מועט מהטוב:

3א. רמב"ם יד החזקה - הלכות דעות פרק א

(ד) הדרך הישרה היא מדה בינונית שבכל דעה ודעה מכל הדעות שיש לו לאדם והיא הדעה שהיא רחוקה משתי הקצוות ריחוק שוה ואינה קרובה לא לזו ולא לזו לפיכך צוו חכמים הראשונים שיהא אדם שם דעותיו תמיד ומשער אותם ומכוין אותם בדרך האמצעית כדי שיהא שלם בגופו. כיצד לא יהא בעל חמה נוח לכעוס ולא כמת שאינו מרגיש אלא בינוני לא יכעוס אלא על דבר גדול שראוי לכעוס עליו כדי שלא יעשה כיוצא בו פעם אחרת.... ומצווין אנו ללכת בדרכים האלו הבינוניים והם הדרכים הטובים והישרים שנאמר והלכת בדרכיו:

4. שמונה קבצים ח קח.

הסיגים, שמתקבצים בנפש האדם פנימה, ומתפרצים בתור מדות רעות, ערמומיות, תאוות שפלות, כעסים ומשטמות, הם גילויים מהסיגים הכלליים שבעולם. וכל ריכוך שהסיגים מתרככים בלב האדם ובעומק נשמתו, על ידי הטבת המדות, וביותר על ידי תורה, והעלאת תפילה, הגבה למעלה באור הקודש, מתרככים הסיגים הכלליים והדינים מתמתקים.